

Laura Cetean-Voiculescu

Dreptul familiei și actele de stare civilă

Note de curs și manual de seminar

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

LUMEN, 2019

DREPTUL FAMILIEI ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ
NOTE DE CURS ȘI MANUAL DE SEMINAR
Laura Cetean-Voiculescu

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Copyright Editura Lumen, 2019
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCSIS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com
www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CETEAN-VOICULESCU, LAURA

Dreptul familiei și actele de stare civilă. Note de curs și manual de seminar /
Laura Cetean-Voiculescu. - Iași : Lumen, 2019
ISBN 978-973-166-534-4

Titlul I.

Noțiunea și principiile generale ale dreptului familiei

I. Obiectivele învățării

- definirea noțiunii de familie;
- enumerarea caracterelor și funcțiilor familiei;
- definirea dreptului familiei, enumerarea elementelor obiectului dreptului familiei;
- enumerarea și dezvoltarea principiilor generale ale dreptului familiei;
- explicitarea legăturii dreptului familiei cu alte ramuri de drept;
- analiza diferitelor izvoare ale dreptului familiei;
- rezolvarea aspectelor practice propuse la finalul capitolului.

II. Aspecte teoretice

§1. Noțiunea, caracterele și funcțiile familiei

Familia poate fi definită ca un grup de persoane între care există drepturi și obligații care izvorăsc din căsătorie, rudenie firească sau civilă, precum și din alte raporturi asimilate relațiilor de familie¹.

a) Noțiunea sociologică și noțiunea juridică a familiei

Conceptul de familie este definit în special de sociologi, însă se poate formula și o definiție juridică, având în vedere faptul că, după cum vom vedea în cele ce urmează, cele două sensuri, cel sociologic și cel juridic, nu coincid.

Înțelesul termenului de familie însumează acele relații ce se nasc între indivizi ca urmare a căsătoriei și rudeniei.

Declarația universală a drepturilor omului, definește la art. 16 familia ca „element natural și fundamental al societății”, recunoscând, totodată, dreptul acesteia la ocrotire din partea societății și a statului, precum și dreptul la căsătorie al oricărei ființe umane „de vârstă nubilă, fără nicio restricție în privința rasei, cetățeniei sau religiei”, pe baza liberului consimțământ, cu respectarea principiului egalității între bărbat și femeie la încheierea căsătoriei, în decursul acesteia și la desfacerea ei^[2].

Privită din punct de vedere sociologic, familia a fost definită după cum s-au accentuat diferitele aspecte legate de structura acesteia ori funcțiile și caracteristicile

¹ Pentru mai multe detalii a se vedea Laura Cetean-Voiculescu, *Family concept, Characters and functions*, *Annales Universitatis Apulensis – Series Jurisprudencia*, nr. 16/2013, p. 22;

^[2] Țara noastră a ratificat această Declarație la 7 octombrie 1982, fiind și parte la Convenția privind consimțământul la căsătorie, vârsta minimă pentru căsătorie și înregistrarea căsătoriilor și la alte instrumente internaționale privind protecția maternității, a femeii, a copilului.

ce o marchează^[1]. Majoritatea sociologilor privesc familia ca un grup social realizat prin căsătorie, alcătuit din persoane care trăiesc împreună, au gospodărie casnică comună, sunt legați prin anumite relații natural biologice, psihologice, morale și juridice și care răspund unul pentru altul în fața societății.

Privită din punct de vedere juridic, familia este alcătuită din acel grup de persoane între care s-au născut și există drepturi și obligații ca urmare a încheierii unei căsătorii, a existenței unor raporturi de rudenie (firească sau civilă) și chiar ca urmare a altor raporturi juridice ori sociale asimilate de lege relațiilor de familie.

La o privire generală, putem susține că cele două puncte de vedere sunt identice, dar la un studiu științific, observăm evidente diferențieri. Exemplificăm situația a doi frați care își întemeiază familii diferite prin căsătorie. Dacă juridic rămân în continuare legați prin raporturi juridice de familie, din punct de vedere sociologic, ei fac parte din familii total diferite. Exemplele pot continua în materia divorțului, a unor relații nepatrimoniale, a concubinajului etc.

Existența raporturilor juridice nu înseamnă, deci, întotdeauna, și existența raporturilor sociologice.

Raporturile juridice de familie sunt reglementate de dreptul familiei^[2] (Codul civil și alte legi speciale), însă aceste raporturi juridice specifice dreptului familiei se completează și cu reglementări aparținând domeniului altor ramuri ale dreptului public ori privat.

b) Tendințe ale fenomenului familial în societatea contemporană

Institutul Național de statistică a publicat în 2019 Anuarul Statistic al României pe serii de timp:1990-2017 și Anuarul Statistic al României: 2018.

Conceptele care ne interesează în acest context sunt³:

a. *Sporul natural*, ce reprezintă diferența dintre numărul născuților-vii și numărul persoanelor decedate, în anul de referință;

b. *Rata de natalitate*, ce reprezintă numărul de născuți-vii dintr-un an, raportat la populația la 1 iulie din anul respectiv și se exprimă în număr de născuți-vii la 1000 locuitori;

c. *Rata generală de fertilitate*, ce reprezintă numărul născuților-vii dintr-un an raportat la populația feminină de 15-49 ani, la 1 iulie din anul respectiv și se exprimă în numărul de născuți-vii la 1000 femei de vârstă fertilă (15-49 ani);

d. *Rata de mortalitate*, ce reprezintă numărul persoanelor decedate dintr-un an raportat la populația la 1 iulie din anul respectiv și se exprimă în număr de decese la 1000 locuitori.

e. *Speranța de viață la naștere* (durata medie a vieții), ce reprezintă numărul mediu de ani pe care îi are de trăit un nou-născut, dacă ar trăi tot restul vieții în condițiile mortalității pe vârste din perioada de referință a tabelii de mortalitate;

[1] I.P. FILIPESCU, *Tratat de dreptul familiei*, Ed. All, București, 1993, p. 1.

[2] A se vedea capitolul referitor la izvoarele dreptului familiei.

[3] http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/anuarul_statistic_al_romaniei_carte_ro_0.pdf

f. *Rata mortalității infantile*, ce reprezintă numărul de decese în vârstă sub 1 an dintr-un an raportat la numărul de născuți-vii din același an și se exprimă în numărul de decese în vârstă sub 1 an la 1000 născuți-vii din același an;

g. *Rata de mortalitate*, ce reprezintă numărul anual de născuți-morți dintr-un an, raportat la numărul de născuți-vii și morți din același an și se exprimă în numărul de născuți-morți la 1000 născuți-vii și morți din anul respectiv;

h. *Rata de nupțialitate*, ce reprezintă numărul căsătoriilor dintr-un an raportat la populația la 1 iulie din anul respectiv și se exprimă în număr de căsătorii la 1000 locuitori;

i. *Rata de divorțialitate*, ce reprezintă numărul divorțurilor dintr-un an raportat la populația la 1 iulie din anul respectiv și se exprimă în număr de divorțuri la 1000 locuitori.

Există numeroși factori cu influențe negative asupra familiei și vieții de familie, aceste tendințele actuale ale fenomenului familial în România putând fi sintetizate astfel:

1. O scădere generală și semnificativă a ratei nupțialității și a ratei natalității, dispariția sporului natural pozitiv, în paralel cu creșterea numărului persoanelor celibatate și a persoanelor care trăiesc în uniuni libere (concubinaj).

Arareori, metodele cantitative de studiu al obiectului de cercetare al unei științe pot folosite în drept, acesta fiind unul dintre cazuri. Astfel putem vorbi de rata natalității, nupțialității, mortalității și despre cum influențează acestea familia în societatea contemporană. Concubinajul este văzut de către unii ca un drept indiscutabil al persoanei, iar de alții ca neasumarea responsabilităților vieții de familie. Din punct de vedere religios reprezintă trăirea bărbatului cu femeia fără cununia bisericească, conform canoanelor, iar din punct de vedere juridic putem să-l definim ca o conviețuire a unui bărbat și a unei femei, necăsătorii legal. Introducerea reglementării logodnei în noul Cod civil, nu rezolvă problemele lipsei de protecție juridică a celor aflați într-o relație consensuală¹.

Din punct de vedere statistic, începând din anul 1990, se observă o coborâre constantă a ratei natalității, ce a scăzut din acest an de referință sub pragul ratei de mortalitate, sporul natural pozitiv a devenit inexistent, în paralel cu accentuarea și creșterea sporului natural negativ. Rata mortalității a crescut constant, cu scurte perioade de oscilare². De asemenea, se observă creșterea vârstei medii a mamei la orice naștere, respectiv la prima naștere³.

2. Creșterea numărului cuplurilor fără descendenți sau cu un singur descendent. Acest element este strâns legat de cel al scăderii ratei natalității, fenomen evident în societatea românească contemporană. În perioada 2012-2017,

¹ A se vedea capitolul referitor la logodnă;

² Pentru mai multe detalii a se vedea figura 2.G4 (rata de natalitate, rata de mortalitate și sporul natural al populației, rate la 1000 locuitori) în *Anuarul Statistic al României, 2018*, p. 48;

³ În 2012, vârsta medie a mamei la prima naștere era de 26,2 ani, și a crescut treptat, în fiecare an, ajungând în 2017 la 27,1; pentru mai multe detalii a se vedea figura 2.G6 (vârsta medie a mamei la naștere și vârsta medie a mamei la prima naștere) în *Anuarul Statistic al României, 2018*, p. 49;

numărul total al întreruperilor de sarcină a scăzut constant (87.477 în 2012, 55.931 în 2017), dar a scăzut și numărul de născuți-vii (2015: 201995, 2017:189474)¹.

3. Creșterea numărului divorțurilor și a copiilor născuți în afara căsătoriei. Pe lângă faptul că a scăzut rata nupțialității, a crescut și cea a divorțialității. An de an, numărul divorțurilor în România are o rată de creștere îngrijorătoare. Astfel, potrivit Institutului Național de Statistică. Până în anul 2012, rata divorțialității a crescut constant. Ulterior, creșterea numărului de divorțuri se evidențiază între 2014 și 2015 (de la 27.5 mii la 31.5 mii), respectiv între 2016 și 2017 (de la 30,5 mii la 31.1 mii)². Rata nupțialității a scăzut și ea, scăderi semnificative înregistrându-se între anii 2012-2013 (de la 107.8 mii la 107.5 mii). Printr-un calcul simplu, putem determina rata divorțialității în România, astfel: în anul 2012 - 29%, în anul 2013 - 27%, în anul 2014 - 23%, în anul 2015 - 25%, în anul 2016 - 23% iar în anul 2017 - 22%.

La nivel european, una din două căsnicii se termină în instanță. Astfel, conform Eurostat, aproape jumătate dintre căsătoriile din Uniunea Europeană sfârșesc în divorț. Rata cea mai mare a divorțurilor se înregistrează în Belgia, unde 71% dintre cuplurile căsătorite se destramă, apoi Austria, cu 66% de cupluri divorțate. La capătul opus, se află irlandezii și italienii, unde doar 17-18 la sută dintre căsnicii se termină în instanță.

4. Presiunea exercitată de cuplurile formate din persoane de același sex. Având în vedere presiunea din ce în ce mai accentuată venită din partea asociațiilor, fundațiilor și organizațiilor ce promovează interesele cuplurilor formate din persoane de același sex, în considerarea actualei reglementări restrictive, presiunea exercitată asupra familiei este din ce în ce mai crescută.

5. Implicațiile tehnicilor de procreare asistată medical.

Cu siguranță, această enumerare este doar una exemplificativă, ea rămânând deschisă în vederea unor alți factori omiși sau care mai pot apărea în contextul social actual sau viitor.

c) Caracterele familiei

Consultarea și înțelegerea textelor din legea fundamentală a statului nostru, Constituția României, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429/2003, cu referire la familie, ne dă posibilitatea să enumerăm care sunt caracterele ce individualizează familia în statul nostru, în contextul legislației celorlalte state. Considerăm că aceste caractere pot fi enumerate astfel:

- Statul asigură ocrotirea căsătoriei și familiei, potrivit legii fundamentale;
- Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți; totuși considerăm că e asimilată conceptului de familie și celula care nu are la bază căsătoria, dar în cadrul căreia se stabilesc legături de filiație (familia monoparentală, spre exemplu);

¹ Pentru mai multe detalii a se vedea figura 2.G7 (numărul de născuți-vii și numărul întreruperilor de sarcină a femeilor de 15-49 ani în perioada 2012-2017) în *Anuarul Statistic al României, 2018*, p. 49;

² Pentru mai multe detalii a se vedea figura 2.G9 (evoluția căsătoriilor și divorțurilor) în *Anuarul Statistic al României, 2018*, pag. 50;

- Soții sunt egali în drepturi în tot ce privește căsătoria, în raporturile dintre ei, atât personale, cât și patrimoniale, dar și în raporturile dintre ei și copiii lor, privite din aceleași perspective (personale și patrimoniale);

- Copiii, indiferent dacă provin din căsătorie ori din afara acesteia au o poziție juridică egală față de părinții lor;

- Statul asigură o protecție specială în ce privește realizarea drepturilor copiilor și a tinerilor, dar și a persoanelor cu handicap¹.

d) Funcțiile familiei

Familia, privită în sens larg, asigură dezvoltarea societății printr-o serie de funcții. În acest context vom analiza doar trei dintre funcțiile familiei, cele mai relevante pentru domeniul juridic sau administrativ: funcția de perpetuare a speciei umane, funcția economică și funcția educativă. Funcțiile familiei relevate de sociologi sunt mai multe, însă din punct de vedere juridic ne oprim asupra celor trei. Toate aceste funcții ale familiei depind în mare măsură de modul în care forțele politice ce conduc societatea se implică în consolidarea familiei din punct de vedere economic prin mijloace materiale și spirituale.

Sintetic, funcțiile familiei sunt următoarele:

- reproducerea populației, perpetuarea speciei umane;
- funcția economică;
- funcția educativă.

Reproducerea populației sau perpetuarea speciei umane este o funcție importantă a familiei, întrucât permite societății să își asigure continuitatea. Decizia de a avea un copil sau de a păstra o sarcină este mai responsabil și mai simplu de luat atunci când femeia, viitoare mamă, este căsătorită. Intervenția statului în consolidarea acestei funcții și în menținerea controlului în dezvoltarea familiei și, implicit, a societății se face simțită prin măsurile de încurajare materială și morală a persoanelor de sex feminin (indemnizații pentru creșterea copilului, concedii ș.a.m.d.). Totodată, considerăm că rolul statului trebuie să se limiteze la astfel de măsuri de stimulare, pe căi morale și democratice, a acestei funcții, nicidecum prin măsuri „dictatoriale”, prohibitive, brutale, de îngădire a libertății individului cu privire la personalitatea și decizia proprie.

Până în prezent, problema acestei funcții a familiei nu este clarificată din punct de vedere al măsurilor până la care se poate discuta dacă ne aflăm în fața unei forțe a statului ce impune individului o conduită care îi îngădește dreptul constituțional la libertatea conștiinței (art. 29 din Constituție) și la o viață intimă, familială și privată (art. 26 din Constituție), în raport cu normele morale și religioase care sunt categorice în a limita libertatea de voință a individului sub aceste aspecte, pronunțându-se ferm împotriva întreruperilor de sarcină și stimulării forțate, prin aceste îngădiri, a reproducerii populației.

¹ A se vedea articolele din Constituția României cu aplicabilitate în materia dreptului familiei în cuprinsul aspectelor practice de la sfârșitul capitolului;

Se pot ridica probleme cu privire la această funcție și atunci când este vorba despre reproducerea *in vitro* sau prin mamă-surogat, atâta timp cât reglementările în materie sunt lacunare (noul Cod civil prevede câteva articole referitoare la reproducerea umană asistată medical cu terț donator).

O altă funcție importantă a familiei este cea de a asigura educarea copiilor. În opinia unui autor francez^[1], celula familiei este un mijloc primar și durabil al vieții în societate, un mijloc de a transmite valorile sociale și comportamentale colective, un punct de legătură dintre individ și comunitate. Familia reprezintă mediul de dezvoltare, de intervenție și educație pentru copii, dar și pentru părinți.

Cea de-a treia funcție a familiei, în strânsă corelație cu celelalte două, este funcția economică. Rolul economic al familiei este acceptat de toate doctrinele. Chiar și în unele definiții ale familiei regăsim ideea de a fi o unitate economică esențială. În vremuri îndepărtate, funcția economică a familiei a făcut să se închege acest nucleu social. Familia reprezenta un grup de persoane ce locuiau sub același acoperiș și utilizau aceleași resurse, ceea ce înseamnă că era o unitate economică. Această realitate există și în prezent, existând comunitatea de bunuri a soților, dacă nu este ales un alt regim matrimonial decât cel al comunității de bunuri, obligația lor de a coabita, obligația de întreținere între membrii familiei ș.a.m.d.

§2. Noțiunea, obiectul și principiile generale ale dreptului familiei

a) Dreptul familiei poate fi definit ca totalitatea normelor juridice care reglementează raporturile personale și patrimoniale ce izvorăsc din căsătorie, rudenie, adopție și raporturile asimilate de lege cu raporturile de familie, în scopul ocrotirii și întăririi familiei.

Majoritatea normelor dreptului familiei se regăsesc în prezent în noul Cod civil.

În țara noastră, Codul familiei a fost adoptat prin Legea nr. 4/1953 și a suferit numeroase modificări, corespunzător evoluției politice și sociale a țării. În prezent, acest cod a fost abrogat prin noul Cod civil (Legea nr. 287/2009), care conține Cartea a II-a intitulată „Despre familie”.

b) Obiectul dreptului familiei poate fi sintetizat astfel:

- raporturile de căsătorie;
- raporturile ce rezultă din rudenie;
- raporturile ce rezultă din adopție;
- raporturi care sunt asimilate de lege, sub anumite aspecte, cu raporturile de familie.

Prin urmare, obiectul de reglementare al normelor dreptului familiei îl formează *raporturile de familie*.

[1] C. MARCHAND, *Politique familiale en droit québécois: réalité ou apparence?*, Prix Charles-Coderre pour l'avancement du droit social, Cowansville, Ed. Y. Blais, Québec, 1991, p. 72.

Aceste raporturi sunt:

1. Raporturile de căsătorie. Familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți, așa cum rezultă fără dubii din dispozițiile art. 48 din Constituția România și art. 258 Codul civil^[1].

Prevederile constituționale și ale noului Cod civil reflectă preocuparea statului nostru pentru consolidarea familiei, găsindu-și expresia în primul rând în măsurile pentru întărirea căsătoriei. Sunt reglementate juridic o serie de aspecte referitoare la căsătorie, la condițiile pentru validitatea acesteia, care trebuie îndeplinite officios și numai în fața autorităților statale (încheierea, desființarea, desfacerea), în același mod fiind tratate și raporturile personale și patrimoniale dintre soți.

2. Raporturile care rezultă din rudenie. Prin rudenie se înțelege legătura dintre mai multe persoane care coboară unele din altele sau care, fără a coborî unele din altele, au un ascendent comun.

În primul caz, se spune că rudenia este în linie dreaptă, iar în cel de-al doilea, rudenia este în linie colaterală.

3. Raporturile care rezultă din adopție. Sunt urmarea așa-numitei rudenii civile, care este reglementată juridic ca și când ar fi vorba de rudenie firească.

Raporturile de familie prezintă aspecte personale nepatrimoniale și aspecte patrimoniale. Considerăm că în toate cazurile aspectele personale, nepatrimoniale trebuie să stea la baza raporturilor de familie în concepția pe care și legiuitorul român a promovat-o.

Raporturile care se stabilesc între membrii familiei nu aparțin în totalitate dreptului familiei, ci numai acelea care se nasc din căsătorie, rudenie, adopție și cele asimilate de lege sub anumite aspecte cu acestea.

Tot astfel, este evident că nu aparțin dreptului familiei raporturile succesoriale dintre membrii familiei.

4. Alte raporturi sunt asimilate de lege, sub anumite aspecte, cu raporturile de familie. Pe lângă cele enumerate mai sus, legea vorbește și despre:

- unele raporturi rezultând din luarea spre creștere a unui copil, fără întocmirea formelor cerute de lege pentru adopție;
- unele raporturi dintre copiii unui soț cu soțul acestuia;
- unele raporturi dintre moștenitorii unei persoane care a fost obligată la întreținerea unui minor ori care i-a acordat întreținere fără a avea obligația legală și minorul îndreptățit la întreținere;
- unele relații dintre foștii soți;

[1] Potrivit art. 48 alin. (1) din Constituția României: „Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor”; potrivit art. 258 Codul civil: „(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor. (2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. (3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice și sociale, încheierea căsătoriei, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei. (4) În sensul prezentului cod, prin *soți* se înțelege bărbatul și femeia uniți prin căsătorie”.

- unele relații între fostul adoptator și fostul adoptat.

c) Principiile generale ale dreptului familiei

Importanța cunoașterii acestor principii constă în aceea că ajută la găsirea soluției juridice în acele materii în care legislația nu este suficient de clară, de explicită, sau este lacunară, și la determinarea măsurii în care normele dreptului familiei se completează cu norme din legislația civilă.

1. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei de către societate și stat

Acest principiu este prevăzut în art. 258 alin. 2 și 3 Codul civil în care se arată că statul sprijină dezvoltarea și consolidarea familiei prin măsuri economice și sociale și că familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Ocrotirea căsătoriei și familiei se realizează nu numai cu ajutorul normelor codului civil ci și cu ajutorul altor norme juridice specifice cuprinse în alte acte normative de dreptul familiei, dar și din alte acte normative ce aparțin altor ramuri de drept. Pentru a se asigura stabilitatea familiei, în codul civil sunt reglementate riguros condițiile de fond și cele de formă ale căsătoriei, drepturile și obligațiile personale și patrimoniale ale soților precum și desfacerea căsătoriei prin divorț.

Ocrotirea căsătoriei în țara noastră se realizează prin impunerea prin lege a egalității dintre soți, a stabilirii raporturilor dintre părinți și copii prin obligațiile de întreținere pe care legiuitorul le-a reglementat în sarcina soților în sensul îndeplinirii acesteia fără discriminare unul față de celălalt și în anumite situații, chiar după ce căsătoria a fost desfăcută prin divorț.

Alte forme de conviețuire sau parteneriat nu s-au bucurat de protecție legislativă până în acest moment, chiar în condițiile în care Codul civil reglementează logodna. Codul civil prevede expres că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, deci e evident că în concepția legiuitorului aceasta categorie de familie ce rezultă din căsătorie este cea ocrotită.

2. Principii relative la căsătorie

Codul civil prevede la art. 258 alin. 1 că familia are la bază căsătoria liber consimțită între soți. De asemenea, Constituția din 2003 prevede la art. 48 alin. 1 că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți.

În sensul legii, considerăm că oamenii trebuie să se îndrepte spre căsătorie numai datorită afecțiunii și înclinației lor reciproce, fiind vorba despre bărbat și femeie. Liberul consimțământ la căsătorie, ca principiu, trebuie să fie înțeles și prin respectarea legilor cu privire la această instituție juridică plecând și de la prevederea constituțională de la art. 48 alin. 1 că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor. O serie de reguli prevăzute de Constituție și Codul civil sunt ridicate la nivel de principiu: scopul încheierii căsătoriei este cel de a întemeia o familie, căsătoria religioasă se poate celebra exclusiv ulterior celei civile, modalitățile prin care căsătoria ia sfârșit, principiul monogamiei, principiul încheierii căsătoriei între persoane de sex diferit¹.

¹ Acest principiu rezultă din dispozițiile Codului civil, chiar dacă unele legislații au legiferat căsătoria între persoane de același sex, și mai recent, adopția efectuată de aceste familii formate din persoane